

tussen Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 18 4 ● 2019

Nieuwsflits

● *Platkopwesp*. Foto: Jeroen de Rond.

● *Nieuwe Ptomaphagus kever* uit het Vondelpark. Foto: Menno Schilthuizen.

● *Parasitaire wesp* uit het Vondelpark. Foto: Menno Schilthuizen.

Nieuwe platkopwesp voor Nederland

Onlangs ontdekte Jeroen de Rond de platkopwesp (*Cephalonomia mycetophila*) op een natuurbrug in de duinen van Zuid-Kennemerland. Deze zeer kleine wesp was nooit eerder in Nederland waargenomen. De larven parasiteren op larven van boomzwamtorretjes die op houtzwammen leven. De platkopwesp werd in 2018 in enkele potvallen aangetroffen die voor loopkeveronderzoek waren ingegraven op natuurbrug Zandpoort. Op de daar geplaatste stobbenwal zitten veel houtzwammen waarin zich waarschijnlijk de gastheren van de wespen hebben opgehouden.

Bron: Nederlandse Faunistische Mededelingen 52:55-58

Twee nieuwe insectensoorten ontdekt in het Vondelpark

In het Vondelpark zijn in augustus 2019 twee nieuwe insectensoorten, een sluipwesp en een kever, ontdekt door een groep biologen en acht burgerwetenschappers, onder leiding van de Leidse hoogleraar biodiversiteit Menno Schilthuizen. De kever (beetle) wordt vernoemd naar The Beatles. Vijftig jaar na de bed-in van John Lennon en Yoko in het Hiltonhotel even verderop. Tijdens de expeditie door de Koeienweide, een afgesloten deel van het Vondelpark, werd ook een nooit eerder beschreven sluipwesp gevangen. Die wordt vernoemd naar het Vondelpark. De precieze,

Latijnse namen worden pas bekend gemaakt bij de eerste publicatie in een wetenschappelijk tijdschrift. De zoektocht in het park werd opgezet door Taxon Expeditions, een organisatie waarvoor Schilthuizen overal ter wereld leken meeneemt op wetenschappelijke expedities. Ze mogen dan zelf een Latijnse naam bedenken voor de nieuwe diersoorten die ze samen ontdekken. Schilthuizen schat dat een kwart van de Nederlandse sluipwespsoorten nog geen naam heeft. "Het aantal experts is klein. Ten opzichte van elke vogelsoort zijn er honderd vogelaars, maar bij insecten is het precies omgekeerd. Het is oneerlijk verdeeld in de biologie."

Bron: Parool 9 augustus 2019.

Prachtpurperuiltje

Trees Kaizer ving op 24 augustus op licht een prachtpurperuiltje (*Eublemma purpurina*) in haar tuin aan de westzijde van Amsterdam. Op dezelfde avond werd op het Koevlak in de Kennemerduinen ook een exemplaar van het prachtpurperuiltje gevangen op licht. Dit zijn de eerste twee waarnemingen voor Noord-Holland en de eerste waarneming voor Amsterdam! Het derde exemplaar werd gemeld door Arnold Wijker op 28 augustus in het Noordhollands Duinreservaat. Een heel zeldzame soort in Nederland. Deze soort is voor het eerst in 2014 in Nederland vastgesteld in Zeeland. Op Waarneming.nl is te zien hoe de soort zich noordwaarts uitbreidt.

Goed broedseizoen tapuit

2019 is een uitzonderlijk goed broedjaar voor de tapuit geweest. In de duinen van Den Helder is de stand dit jaar toegenomen van 25 paren naar 42, en in de Eierlandse Duinen op Texel van 29 naar 37. Ook de jongenproductie zat dit jaar op een hoog niveau. Normaal bestaat een legsel uit vijf of zes eieren, dit jaar zijn ook diverse succesvolle zevenlegsels aangetroffen. Bovendien was het aantal tweede legsels dit jaar opvallend hoog. Bij Den Helder zijn er dit jaar veertien aangetroffen, terwijl tweede legsels in de meeste voorgaande jaren zeldzaam waren. Door nestbescherming met gaas voor de nestingang (konijnenhol) waren er de afgelopen twee jaar nauwelijks predatieverliezen. Dit jaar

● *Prachtpurperuiltje*. Foto: Trees Kaizer.

● Zadelibbel. Foto: Harm Niesen.

zijn er al meer dan tweehonderd jongen uitgevlogen, dubbel zo veel als in de meeste andere jaren. Aan het Noordhollands Duinreservaat ging de opleving helaas voorbij. Daar zijn nog maar een paar broedparen aanwezig.

Dat de broedresultaten in 2019 goed waren, kan zijn oorzaak vinden in de ongewone droogte vorig jaar. Daardoor ging veel gras in de duinen dood, wat resulteerde in prima foerageeromstandigheden voor de tapuiten dit voorjaar. Daarnaast heeft Landschap Noord-Holland allerlei maatregelen getroffen om de laatste tapuiten te redden. Zo zijn delen van het glooiende landschap gechopperd, ofwel zeer kort tot op de bodem gemaaid, wat positief lijkt uit te pakken voor deze soort. De zorgen om het lage aantal konijnen blijven echter, dus we zijn heel benieuwd of de positieve lijn zich de komende jaren voortzet.

Zadellibellen planten zich voort

Met de stroom distelvlinders (*Vanessa cardui*) zijn begin juni ook veel zadellibellen (*Anax ephipiger*) vanuit Afrika naar ons land gevlogen. Meestal planten beide soorten zich vroeg in het jaar eerst voort in Noord-Afrika en daarna nog eens in Zuid-Europa, waarna de kleinkinderen bij ons aankomen. Van de distelvlinders komen die in mei bij ons aan en de kinderen daarvan vliegen vanaf augustus terug naar het zuiden. Kleinkinderen van zadellibellen werden de laatste jaren steeds vaker gezien, maar die komen normaal pas later omdat ze zich langzamer ontwikkelen dan distelvlinders. Dit jaar waren zadellibellen bijzonder vroeg en met veel; de eerste in Noord-Holland was al op 9 juni bij Den Oever, slechts twee dagen na de eerste in Nederland. Waarschijnlijk betrof het individuen uit de omgeving van

Egypte en Israël. Ze werden gezien tot op Texel en op verschillende locaties werd ei-afzet waargenomen, ook in Noord-Holland, zoals bij de Afrikahaven(!) in Amsterdam, De Muy op Texel en waarschijnlijk ook in Mariëndal, Den Helder. Op 23 augustus werd inderdaad de eerste Nederlandse uitgeslopen zadellibbel gefotografeerd en vanaf de 24e zijn vele larvenhuidjes gevonden in vooral Limburg en Gelderland. De uitgeslopen libellen waren in de meeste gevallen alweer naar het zuiden. In Noord-Holland is in ieder geval in Laren een nog niet uitgekleurd individu gezien. Omdat de larven lage temperaturen niet overleven, zal deze soort niet in ons land kunnen overwinteren en is het wachten op nieuwe migranten volgend jaar.

Bron: de Vlinderstichting,
<https://waarneming.nl>.